

HVOR SKAL VINDMØLLEN STÅ - NYE ERFARINGER

I januar argumenterede vi i dette magasin for nødvendigheden af borger- og interessentinddragelse ved udførelsen af kommunernes DK2020-planer. **Et halvt års projekterfaringer rigere begynder vi nu at se, hvordan denne tilgang kan lede til bredt accepterede løsningsforslag** i de kommunale energiplanlæggers puslespil.

TEKST /

NIELS-KRISTIAN
TJELLE HOLM

Projektleder,
Teknologirådet

&

SOFIA KAZMI
HØGSBRO

Projektleder,
Teknologirådet

&

GY LARSEN
Seniorprojektleder,
Teknologirådet

Målsætningen er efterhånden kendt: Vi skal sætte vedvarende energianlæg op i hidtil uset stor skala og høj fart, og presset på kommunerne er til at tage og føle på. Regeringens klimaminister Lars Aagaard melder ud, at udrulningen ikke sker hurtigt nok. Industri og lodsejere presser på med projektansøgninger. Borgere ønsker den grønne omstilling gennemført. Alle parter er enige om, at der er brug for vedvarende energi, men sjældent hvordan det skal gøres. Landets kommunale forvaltninger har altså travlt, men sidder også med et tungtvejende ansvar for at tage nøje gennemtænkte beslutninger. For bliver konflikterne ikke bragt til overfladen og taget hånd om, er det kommunens borgere, der risikerer at stå med regningen: et uigenkendeligt landskab bestemt af tilfældighed i stedet for strategi.

KAMPEN OM AREALERNE

Tilbage i 2017 afdækkede Teknologirådet sammen med AAU de mønstre, der gør sig gældende i arealanvendelsen i Danmark. Undersøgelsen havde tre konklusioner, der gør sig særligt gældende for landets kommuner i dag. Den første er, at eksisterende EU-direktiver, national lovgivning og kommunale planer kræver arealer, der tilsammen svarer til 130-140% af Danmarks landområder. Med andre ord er der simpelthen ikke plads til alle de ambitioner, der findes for de danske arealer. Den anden konklusion er, at lokale interessekonflikter har stor indflydelse på forvaltningernes planlægningsproces. Når konflikter mellem forskellige interessenter og borgere vokser sig store i form af lokal modstand, er det i sidste ende

tilfældigheder, der har den største effekt på de endelige beslutninger. Den tredje konklusion er, at hvis lokale interesser afdækkes tidligt og sættes i konstruktiv dialog, kan flere af dem fungere i samspil. I de situationer, hvor prioritering er nødvendig, vil tidlig inddragelse af relevante parter skabe forståelse for opgavens rammer og dermed også skabe opbakning om forvaltningens beslutninger.

DET ER MULIGT AT BRYDE MØNSTERET

Sidstnævnte konklusion har været hjørnesteinen i det projekt, der er indgået mellem Teknologirådet, Region Sjælland, og Holbæk,

Kalundborg, og Vordingborg kommuner. Projektets kerne er at udfolde mulighederne for at sætte forskellige interesser, bekymringer, og behov i dialog mellem interessenter og borgere for at bidrage til udførelsen af kommunernes DK2020-planer. Som vi plæderede for i januar-udgaven af dette magasin, kan DK2020-planerne altså blive en mulighed for demokratisk fornyelse og lokalt engagement i den grønne omstilling. Nu er vi efterhånden et halvt år inde i projektet, og der øjner sig allerede nogle vigtige pointer fra inddragelsesprocesserne i to af kommunerne.

INTERESSENTINDDRAGELSE GIVER KONKRET VIDEN

I Vordingborg kommune afdækkede interessentworkshoppen flere afgørende omstændigheder, der gør sig gældende for opsætningen af VE-anlæg. Workshoppen gav en positiv og konstruktiv debat på tværs af lokale interesser. Der var enighed om, at etablering af VE-anlæg rummer en del dilemmaer, som skal synliggøres og tages alvorligt, og som bør adresseres i en tidlig lokal inddragelsesproces i de enkelte kommuner.

Inddragelsesprocessen i Vordingborg gav herudover fire grundlæggende erfaringer:

- Dialog mellem kommunen og lokale interessenter og borgere på et tidligt tidspunkt i en planproces er vigtigt for at fremme fælles konstruktive løsninger for mere VE.
- Lokalt ejerskab i forhold til anlæggene med mulighed for etablering af mindre anlæg i samspil med større anlæg kan være en vigtig brik i fremtidens mindskning af modstand mod VE anlæg.
- VE anlæg bør ikke etableres på bekostning af naturværdierne – man bør forsøge at koncentrere og kombinere VE anlæg.
- Udviklerne er klar: vi skal levere på de mest effektive anlæg og de bedste/ lokalt accepterede løsninger.

Med konkret afsæt i udkommet fra interessentworkshoppen har Vordingborg kommune efterfølgende indkaldt VE projektforslag hos projektdviklere til nye VE anlæg. På den måde føder resultaterne fra workshoppen direkte ind i de indledende tiltag i forbindelse med etablering af flere VE anlæg.

KOMMUNALE SÆRPRÆG FORDRER NATIONALE ENERGISTRATEGIER

I Kalundborg kommune var den tværgående interessentdialog også konstruktiv, men pegede desuden på behov for strategier, der strækker sig ud over kommunegrænsen. Et særligt karaktertræk ved Kalundborg kommune er den store industri, der spiller en anseelig rolle i kommunens udledninger. Den store produktion i kommunen skabte uenighed om ambitionsniveauet, og spørgsmål om national rammesætning og kommunal selvforsyningsgrad prægede debatten. Skal en kommune som Kalundborg, der leverer arbejdspladser og produktion, som vi alle nyder godt af, og derfor har høje CO₂-udledninger, have samme selvforsyningsgrad som andre kommuner? Denne målsætning mente deltagerne bør tages nationalt, fremfor at være op til de enkelte kommuner at beslutte.

Når konflikter mellem forskellige interessenter og borgere vokser sig store i form af lokal modstand, er det i sidste ende tilfældigheder, der har den største effekt på de endelige beslutninger.

På trods af udfordringerne havde interessenterne også konstruktive diskussioner om lokalt ejerskab og energifællesskaber. Hvordan dette tænkes ind i den kommunale proces, er ganske vidst usikkert, da forvaltninger ikke har hjemmel til at garantere eksempelvis lokalt ejerskab. Det blev dog diskuteret, hvordan kommuner kan nudge og skabe rammer for nye ejerskabsformer, og det blev påpeget, at projektejere også kan have interesse heri, når det skaber større lokal accept.

BORGERE SKAL OGSÅ HØRES

Diskussionerne i Kalundborg og Vordingborg kommune bekræfter, at inddragende processer kan åbne op for tværgående og nytænkende løsninger i energiplanlægning. Det næste skridt i projektet er nu at inddrage borgere, der ligeledes skal med i diskussionen om placering og forhold for de kommende energianlæg ■

